

ปัญหากฎหมายในการกำกับดูแลและส่งเสริมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์¹

พิมพ์วรินทร์ สมพลิก²

จากการศึกษาปัญหากฎหมายในการกำกับดูแลและส่งเสริมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการกำกับดูแลและส่งเสริมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ ประวัติความเป็นมา ความหมาย ทฤษฎีและหลักทั่วไปเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ กฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลและส่งเสริมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ ปัญหาการไม่มีกฎหมายกำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์ต้องจดทะเบียน ปัญหาการไม่มีหน่วยงานกำกับดูแลส่งเสริมกิจการแฟรนไชส์ และปัญหาการไม่มีหน่วยงานระงับข้อพิพาทกิจการแฟรนไชส์ เปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศเกาหลีใต้ เพื่อนำไปสู่การหาข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามกฎหมายในการกำกับดูแลและส่งเสริมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ เมื่อธุรกิจแฟรนไชส์เป็นธุรกิจที่กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจาก แฟรนไชส์หมายถึงกระบวนการทางธุรกิจรูปแบบหนึ่งที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการทั้งในด้านการผลิต ระบบการบริหารงาน รูปแบบการให้บริการ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ วัตถุดิบ การพัฒนาบุคคล และที่สำคัญคือกลยุทธ์ทางการตลาด ภาพลักษณ์ของสินค้าหรือบริการ ตลอดจนความมีชื่อเสียงของแฟรนไชส์ที่เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งทำให้ผู้ที่ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ได้รับความสะดวก ไม่ต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ไม่จำเป็นต้องมีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจมากนัก และยังคงความเสี่ยงในการไม่ประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ³ ทั้งนี้ในปัจจุบันการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ของประเทศไทยนั้นไม่มีกฎหมายสำหรับการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ ซึ่งควบคุมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์บัญญัติไว้โดยเฉพาะ แต่ก็มีสัญญาแฟรนไชส์ที่ใช้บังคับระหว่างแฟรนไชส์ซอร์และแฟรนไชส์ซี ถือว่าเป็นสัญญาประเภทหนึ่งซึ่งอยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง แต่ก็เห็นได้ชัดว่ามีการกระทำที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมโดยมีเงื่อนไขที่ขาดความชัดเจนในสัญญา ทั้งการควบคุมมากเกินไปของแฟรนไชส์ซอร์ การสนับสนุนที่ไม่เพียงพอของหน่วยงานรัฐ ดังนั้น การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์จะต้องมีกฎหมายสำหรับการประกอบธุรกิจ แฟรนไชส์ไว้โดยเฉพาะเพื่อกำกับดูแลและสร้างความชัดเจน ความยุติธรรมในการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาปัญหากฎหมายในการกำกับดูแลและส่งเสริมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พบว่ากฎหมายที่นำมาใช้บังคับกับธุรกิจแฟรนไชส์ในปัจจุบัน ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์⁴ พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499⁵ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522⁶ และ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายในการกำกับดูแลและส่งเสริมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์พิมพ์ใจ รื่นเริง และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนกพร สมณะเศรษฐกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดนพร จิตต์จรัสเกียรติ

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³แฟรนไชส์ คือ อะไร [Online], Available URL: <https://pnstoretailer.com/what-is-franchise-business-model-get-know-more/>, 2025 (เมษายน 7).

⁴ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

⁵พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499

⁶พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560⁷ อย่างไรก็ตาม กฎหมายดังกล่าวยังไม่สามารถรองรับลักษณะเฉพาะของระบบแฟรนไชส์ได้อย่างครอบคลุมและชัดเจนเพียงพอ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ประการแรกคือ ปัญหาการไม่มีกฎหมายกำหนดให้แฟรนไชส์ซอร์ต้องจดทะเบียน จากการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันไม่ว่าบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่จะเป็นผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ ยังไม่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องดำเนินการจดทะเบียนก่อนจึงจะสามารถประกอบธุรกิจได้ ดังเช่นการจดทะเบียนพาณิชย์ ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 มาตรา 5 (4) ที่ได้ให้นิยามศัพท์ของคำว่า ผู้ประกอบพาณิชย์ไว้ว่า “บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งประกอบพาณิชย์เป็นอาชีพปกติ และให้หมายความรวมทั้งผู้ที่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของความรับผิดชอบ กรรมการ และผู้จัดการด้วย”⁸ ซึ่งด้วยเหตุที่ไม่มีกฎหมายกำหนดให้การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์จะต้องดำเนินการจดทะเบียนก่อนนั้น ส่งผลให้การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์สามารถทำได้โดยเสรี และปราศจากเงื่อนไขตลอดจนการควบคุมโดยกฎหมาย อันส่งผลกระทบต่อแฟรนไชส์ซี ทั้งในด้านการรับทราบข้อมูลธุรกิจของแฟรนไชส์ซอร์ มาตรการทางธุรกิจ การวางแผน และการประเมินความเสี่ยงในการประกอบธุรกิจ อีกทั้งการที่ไม่มีกฎหมายกำหนดให้การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์จะต้องดำเนินการจดทะเบียนธุรกิจก่อนนั้น ยังส่งผลให้ขาดการตรวจสอบถึงมาตรฐานของธุรกิจแฟรนไชส์ก่อนนำเข้าสู่ตลาด ซึ่งเป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบธุรกิจที่ขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ปราศจากความรู้ความสามารถในการประกอบธุรกิจ หรือกระทั่งผู้ประกอบธุรกิจที่มีเจตนาไม่สุจริต สามารถดำเนินธุรกิจแฟรนไชส์ได้โดยง่าย และปราศจากการกำกับดูแล ดังนั้น จึงควรกำหนดให้ต้องมีการดำเนินการจดทะเบียนประกอบธุรกิจแฟรนไชส์เพื่อจะได้ตรวจสอบหรือรับรองมาตรฐานของแฟรนไชส์ซอร์ก่อนนำเข้าสู่ตลาด

ประการที่สอง ปัญหาการไม่มีหน่วยงานกำกับดูแลส่งเสริมกิจการแฟรนไชส์ จากการศึกษาพบว่า ในประเทศไทยปัจจุบันหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลธุรกิจแฟรนไชส์ในประเทศไทยนั้น คือ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าในสังกัดกระทรวงพาณิชย์ซึ่งมีบทบาทหลักในการดำเนินงานด้านการจดทะเบียนพาณิชย์การให้บริการข้อมูลธุรกิจการส่งเสริมผู้ประกอบการและการพัฒนาศักยภาพทางการค้าโดยรวม ในขณะที่พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้านั้น ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าไว้เพื่อทำหน้าที่คอยกำกับดูแล ตลอดจนการส่งเสริมการค้าให้ทำการค้าอย่างเสรีและเป็นธรรมเท่านั้นและพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ได้กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลเนื้อหาโฆษณาให้เป็นธรรม ไม่หลอกลวงและไม่ทำให้ผู้บริโภคหรือผู้ลงทุนเข้าใจ จะเห็นได้ว่าอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า และคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคดังกล่าวข้างต้นนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งกฎหมายนั้น ๆ เท่านั้น ด้วยลักษณะแห่งธุรกิจแล้ว ก็ยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการขยายตลาดที่จะเป็นเหตุให้เกิดการผูกขาดทางการค้าโดยตรง อีกทั้ง แฟรนไชส์ซีที่เข้าร่วมทำธุรกิจแฟรนไชส์นั้น อาจไม่ถือว่าเป็นผู้บริโภค ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ที่จะได้รับ ความคุ้มครองโดยกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นได้ว่า หน่วยงานข้างต้นนั้นยังไม่อาจทำหน้าที่ในการกำกับดูแลและส่งเสริมธุรกิจแฟรนไชส์ได้โดยตรง ดังนั้น จึงควรให้มีการกำหนดหน่วยงานหรือคณะกรรมการธุรกิจแฟรนไชส์ขึ้น

ประการที่สาม ปัญหาการไม่มีหน่วยงานระงับข้อพิพาทกิจการแฟรนไชส์ จากการศึกษาพบว่า ธุรกิจแฟรนไชส์ในประเทศไทยในปัจจุบันนั้น ยังไม่มีกฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าองค์กรรัฐหน่วยงานใดที่จะเป็นผู้ทำหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริม ควบคุม ตลอดจนการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากสัญญาแฟรนไชส์ ซึ่งธุรกิจแฟรนไชส์นั้นมีลักษณะและรายละเอียดเฉพาะนอกเหนือจากหลักการทั่วไปที่ประมวลกฎหมาย

⁷พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560

⁸พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 มาตรา 5 (4).

แพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้ อีกทั้ง ในปัจจุบันเมื่อเกิดกรณีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาแพรนไฮส์ หรือสืบเนื่องจากธุรกิจแพรนไฮส์กลับไม่มีหน่วยงานของรัฐที่จะทำหน้าที่พิจารณาข้อพิพาทและระงับข้อพิพาทดังกล่าวโดยตรง ซึ่งหากปรากฏว่าการประกอบธุรกิจแพรนไฮส์มีข้อพิพาทเกิดขึ้น เช่น เกิดปัญหาที่แพรนไฮส์ซอร์สกระทำการเอาเปรียบคู่สัญญาอย่างแพรนไฮส์ซีแล้ว ตัวคู่สัญญาฝ่ายแพรนไฮส์ซีก็ต้องดำเนินการร้องเรียนในเรื่องดังกล่าวต่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นผู้พิจารณาชี้ขาดในปัญหาด้านการโฆษณาว่าแพรนไฮส์ซอร์สกระทำการโฆษณาหลอกลวงอันเป็นเท็จเพื่อชักจูงให้แพรนไฮส์ซีเข้าทำสัญญาหรือไม่ และออกข้อบังคับ หรือแนวทางการแก้ไขในปัญหาที่เกิดขึ้น หรือแม้กระทั่งกรณีที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับการผูกขาดทางการค้าในธุรกิจแพรนไฮส์ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการสอบสวนและระงับข้อพิพาทดังกล่าว ได้แก่ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ซึ่งกล่าวโดยสรุปคือ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการระงับข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจแพรนไฮส์นั้นยังคงแยกต่างหากจากกันทั้งที่ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากการประกอบธุรกิจเดียวกัน ดังนั้น การไม่มีหน่วยงานรัฐทำหน้าที่ในการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับธุรกิจแพรนไฮส์โดยตรงจึงส่งผลให้ปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ ยังคงต้องทำหน้าที่ระงับข้อพิพาทแยกต่างหากจากกันในแต่ละประเด็น เป็นภาระให้คู่พิพาทต้องเรียกร้องความเป็นธรรมต่อหลายหน่วยงานและอาจต้องไปใช้สิทธิทางศาลหากข้อพิพาทเกินขอบอำนาจของหน่วยงานดังกล่าว ดังนั้น ควรจัดตั้งหน่วยงานขึ้นในเพื่อทำหน้าที่ระงับข้อพิพาทที่เกิดจากการประกอบธุรกิจแพรนไฮส์

ดังนั้นแล้วเพื่อให้การกำกับดูแลและส่งเสริมการประกอบธุรกิจแพรนไฮส์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมผู้เขียน จึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการไม่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องจดทะเบียนในการประกอบธุรกิจแพรนไฮส์

ผู้วิจัยขอเสนอให้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบธุรกิจแพรนไฮส์โดยกำหนดให้ต้องมีการดำเนินการจดทะเบียนประกอบธุรกิจแพรนไฮส์เพื่อจะได้มีการตรวจสอบหรือรับรองมาตรฐานของ แพรนไฮส์ชอ ก่อนเข้าสู่ตลาด ด้วยการยื่นคำขอจดทะเบียนต่อองค์กรของรัฐ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลจะต้องผ่านการจดทะเบียนและได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจแพรนไฮส์ก่อนจึงจะสามารถประกอบกิจการได้เช่นเดียวกับการจดทะเบียนพาณิชย์ ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 และในการจดทะเบียนธุรกิจแพรนไฮส์นั้น เห็นว่าควรจะต้องแจ้งรายละเอียดดังนี้

- 1) ชื่อ อายุ เชื้อชาติ สัญชาติ และที่อยู่ของผู้ประกอบธุรกิจแพรนไฮส์
- 2) ชื่อที่ใช้ในการประกอบธุรกิจแพรนไฮส์
- 3) ชนิดหรือประเภทของธุรกิจ
- 4) จำนวนเงินทุนซึ่งนำมาใช้ในการประกอบธุรกิจ
- 5) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ สาขา หรือตัวแทนค้าต่าง(ถ้ามี)
- 6) ชื่ออายุเชื้อชาติสัญชาติที่อยู่และจำนวนทุนลงหุ้นของผู้ที่เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน และจำนวนเงินทุนของห้างหุ้นส่วน

- 7) จำนวนเงินทุน จำนวนหุ้น และมูลค่าของบริษัทจำกัด จำนวนและมูลค่าหุ้นที่บุคคลแต่ละสัญชาติถืออยู่
- 8) วันเริ่มต้นประกอบธุรกิจแพรนไฮส์ในประเทศไทย
- 9) วันขอจดทะเบียนธุรกิจแพรนไฮส์
- 10) คู่มือการปฏิบัติงาน
- 11) ผลการดำเนินงานย้อนหลัง ต้องแสดงให้เห็นว่าธุรกิจมีกำไรอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า สองรอบบัญชีติดต่อกันก่อนวันที่ยื่นคำขอจดทะเบียน

12) หลักฐานการถือครอง หรือสิทธิในการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา

13) แผนการดำเนินธุรกิจของแฟรนไชส์ซอร์ รวมถึงแผนการส่งเสริมและควบคุมระบบแฟรนไชส์

14) หลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ หรือข้อมูลที่ใช้ในการชักชวนผู้สนใจเข้าร่วมธุรกิจแฟรนไชส์

15) ประวัติอาชญากรรมหรือประวัติในการถูกฟ้องร้องดำเนินคดี

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าหากมีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ โดยกำหนดให้ผู้ที่จะประกอบธุรกิจแฟรนไชส์จะต้องดำเนินการจดทะเบียนก่อนนั้น จะสามารถตรวจสอบให้ทราบถึงความน่าเชื่อถือและความโปร่งใสของแฟรนไชส์ซอร์ และหน่วยงานของรัฐสามารถตรวจสอบและควบคุมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ของแฟรนไชส์ซอร์ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เป็นที่เชื่อมั่นได้ว่าธุรกิจแฟรนไชส์ที่เข้ามาสู่ตลาดนั้นเป็นธุรกิจแฟรนไชส์ที่มีคุณภาพ

2. ปัญหาการไม่มีหน่วยงานกำกับดูแล ส่งเสริมกิจการแฟรนไชส์

ผู้วิจัยขอเสนอให้มีการกำหนดหน่วยงานหรือคณะกรรมการธุรกิจแฟรนไชส์ขึ้นในกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการอย่างน้อย 10 คน ซึ่งเป็นบุคลากรที่มาจากหน่วยงานรัฐ เอกชน หรือนักวิชาการ โดยคณะกรรมการนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี ในสาขานิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การบัญชี อุตสาหกรรม การบริหารธุรกิจ การคุ้มครองผู้บริโภค หรือในสาขาอื่นๆที่จะเป็นประโยชน์ต่อการกำกับดูแลธุรกิจแฟรนไชส์ และให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

1) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตามหลักการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์

2) กำกับดูแลการประกอบธุรกิจ และกำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์เป็นไปอย่างมีเสถียรภาพ

3) ออกระเบียบการต่างๆ

4) กำหนดแผน กลยุทธ์ และแนวทางการบริหารงาน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การกำหนดให้มีคณะกรรมการหรือหน่วยงานของรัฐเข้ามาทำหน้าที่กำกับดูแล และส่งเสริมการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์นั้นจะส่งผลให้การประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ในประเทศไทยเป็นไปอย่างมีเสถียรภาพ สามารถคุ้มครองผู้บริโภคแฟรนไชส์หรือแฟรนไชส์ซีที่มีอำนาจต่อรองน้อยกว่าได้เป็นอย่างดี ช่วยลดอัตราความเสียหาย หรือบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจ แฟรนไชส์ได้ ทั้งยังทำให้ธุรกิจแฟรนไชส์ในประเทศไทยพัฒนาไปได้อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับสากล

3. ปัญหาการไม่มีหน่วยงานระงับข้อพิพาทในธุรกิจแฟรนไชส์

ผู้วิจัยขอเสนอให้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นในกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์เพื่อทำหน้าที่ระงับข้อพิพาทที่เกิดจากการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ โดยให้หน่วยงานดังกล่าว มีหน้าที่ดังนี้

1) พิจารณาเรื่องร้องเรียน และสอบสวนการกระทำผิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์

2) โกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ได้มีการยื่นมาสู่คณะกรรมการตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์

3) มีคำสั่งให้ระงับการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ภายในกำหนดเวลาที่คณะกรรมการเห็นสมควร

และเพื่อให้หน่วยงานระงับข้อพิพาททำหน้าที่ได้เต็มประสิทธิภาพ เห็นควรกำหนดให้คำสั่งที่ได้ออกโดยหน่วยงานดังกล่าวเกี่ยวกับข้อพิพาททางธุรกิจแฟรนไชส์ ถือเป็นคำสั่งทางปกครองและกำหนดให้การอุทธรณ์คำสั่งเป็นไปตามกฎหมายเฉพาะที่ได้บัญญัติขึ้น

เอกสารอ้างอิง

แฟรนไชส์คืออะไร [Online], Available URL:

<https://pnstoretailer.com/what-is-franchise-business-model-get-know-more/>.,2025

(เมษายน 7).

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499